

ОБЩИНА БЕЛОСЛАВ

ПРОГРАМА

за

ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ

НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА

I. Въведение

Един от приоритетите на Община Белослав е качествено обучение на подрастващото поколение в контекста на държавните образователни изисквания. **Достъпът до образование за всички подлежащи на задължително обучение** е акцент в образователната политика на общината. Ниското равнище на образование е един от основните фактори, определящи бедността и социалната изолация. Случаите на ранно напускане на училище най-често са свързани със социално-икономическия статус на домакинствата. С оглед на това, основен подход за превенция и ограничаване на явлениято е увеличаването на инвестициите в образованието.

Настоящата програма е разработена в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на програмата за превенция на ранното напускане на образователната система:

- СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА (2013 – 2020)
- ПЛАН ЗА 2016- 2017 Г. ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА НАМАЛЯВАНЕ ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА (2013- 2020)
- СТРАТЕГИЯ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА (2015 – 2020)
- ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА УЧЕНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА (2015 – 2020)
- НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА (2014 – 2020)
- НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 ГОДИНА
- КОНВЕНЦИЯТА ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО;
- ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ;
- НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ;
- ЗАКОН ЗА МЛАДЕЖТА,
- НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА И НАСЪРЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ ДО 2020 Г.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социалноикономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с

личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно.

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последици са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище и ниво община.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. Превенция на преждевременното напускане на училище чрез:
  - анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система,
  - идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях и
  - плануване на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане.
2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:
  - Повишаване участието и ангажираността на родителите.
  - Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество
  - Кариерно ориентиране и консултиране.
3. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище:

- създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите я;
- завръщане на преждевременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение ;
- популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, младежки информационно-консултантски центрове, регионални и местни центрове;
- създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати;
- кариерно ориентиране и консултиране с цел информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето и засилване на мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

II. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО В ОБЩИНА БЕЛОСЛАВ:

■ Детски градини

Предучилищното възпитание институционално се провежда в детските градини. Те са подготвителни институции в системата на предучилищното и училищното образование, в които се създава подходяща образователна среда и условия за положително отношение към училището на децата от 3 годишна възраст до постъпването им в първи клас.

За периода 2015 – 2017 г. необхванати в образователната система деца от Община Белослав са както следва: 2015/2016 уч.година - 5 деца, 2016/2017 уч.година - 4 деца.

■ Училища

На територията на Община Белослав за учебната 2016/2017 година функционират следните учебни заведения:

- Начално училище - 1;
- Основни училища - 2 / в това число 1 средищно училище /
- Средно училище – 1 / което е и средищно училище /;
- Професионална гимназия - 1.

Таблица 1. Отпаднали ученици по учебни заведения

Период на отчитане	СУ „Св.св.Кирил и Методий” Белослав	ОУ „Св.Патриарх Евтимий” Белослав	ОУ „Св.св.Кирил и Методий” с.Езерово	НУ „Отец Паисий” Белослав	ПГ „Св.Димитър Солунски” Белослав
2013/2014	0	0	0	0	0
2014/2015	0	2	0	0	0
2015/2016	2	2	0	0	2
2016/2017 / I уч. срок /	5	0	0	0	1

Проблема с отпадналите ученици е сериозен, особено като се отчитат и процесите на скрито неприсъствие на ученици в училищата /трайно непосещаващи училище/.

■ Причини за преждевременното напускане на образователната система

Причините за преждеременно напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

1. Социално -икономически причини;
2. Образователни причини;
3. Етнокултурни причини;
4. Психологически причини;
5. Институционални причини;
6. Причини, свързани със здравния статус.

Социално-икономически причини: затрудненията при усвояване на учебния материал; слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава училище; Ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите; Поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра; Използване на детето, не посещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);

Образователните причини: наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.; възможност за обучение в професионална паралелка;

Етнокултурни причини: по-ранното стъпване в брак; по-ниска ценност на образованието;

Психологически причини: Чувство за неуспех; Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си; Самовъзприемане: „нямах късмет“, усещане за ограничен контрол върху събитията;

Институционални причини: Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система.

Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно.

Причини, свързани със здравния статус: В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на детските градини и училищата за приобщаване на тези деца. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

Осигуряване на равен достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище:

- Осигуряване на специализиран транспорт за децата от подготвителните групи и учениците до детските градини, средишните и приемащите училища;
- Продължаване политиката на общината за подобряване привлекателността на детските градини и училищата с оглед превенция отпадането на децата и учениците от учебния процес;

- Участие в програми за социализиране и усвояване на български език от децата-билингви в детските градини и училищата /при необходимост/;
- Изпълнение на проекти с цел по-пълно обхващане на децата, подлежащи на задължително обучение в подготвителните групи и първи клас и проследяване нивото на посещаемост
- Работа с родители от етническите малцинства за промяна на нагласите по отношение на образованието;
- Включване на децата и младежите в живота на общината, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до тях;
- Включване на интерактивни методи в училище;
- Обезпечаване целодневното обучение с оглед по-пълно обхващане на децата и учениците в задължителната предучилищна и училищна възраст в детските градини и училищата.

III. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Разработване, изпълнение и мониторинг на общинска политика за намаляване на риска от преждевременно напускане на образователната система чрез целенасочено единно въздействие, създаване на комплекс от мерки и сътрудничество на заинтересованите страни.

2. Подпомагане работата на педагогическите екипи по разработване и изпълнение на свои програми, в резултат на което да намалее броят на децата и учениците в риск от отпадане.

3. Увеличаване разнообразието и ефективността на прилаганите от училищата и детските градини мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно напускане на образователната система чрез подкрепа и публично оповестяване на добри практики и политики.

IV. ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

A. ПОЛИТИКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

1.1. Осигуряване на позитивна образователна среда – училищен климат, атмосфера на взаимоотношения

1.1.1. Разработване и изпълнение на политики в детската градина и училището

- Актуализиране на стратегиите за развитие на училищата и детските градини на територията на общината със специфични политики и мерки за превенция на отпадането от образователната система;
- Прилагане на специфични политики и мерки за превенция на отпадането от образователната система от стратегиите за развитие на училищата и детските градини, конкретизирани в собствени програми за превенция;
- Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на децата и учениците;
- Инициране от училищата на съвместни информационни кампании със заинтересованите страни за намаляване на риска от преждевременното

напускане на училище и за повишаване на информираността относно значението на образованието с обмен на добри практики;

- Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в училищни кампании и събития, отбелязване на важни дати;
- Планиране и осъществяване на контрол за редовно и точно вписване на отсъствията на учениците в училищната
- Планиране и осъществяване на контрол върху работата на класните ръководители да анализират и оценяват рисковите фактори за отпадане от училище върху учениците от паралелката, в т.ч. обучителни трудности и слаб успех, да предприемат адекватни превантивни и корективни мерки за справяне с тях, да анализират и отчетат резултатите от прилагането им и при необходимост да набелязват други мерки.

1.1.2. Развиване на общински политики

- Запознаване на заинтересованите страни със същността на общинската програма за провокиране на институционална ангажираност, ресурси и компетентност за постигане на целите ѝ, за приемане на рамка за взаимодействие между институциите, РУО, училища, детски градини, общинска администрация, Дирекция „Социално подпомагане”, неправителствени организации ;
- Стимулиране на директорите на училища и детски градини да назначават: помощник-учител и пом.-възпитател при наличие на потребности; - педагогически съветник, чрез критериите за оценка в картата за определяне на допълнителното трудово възнаграждение за постигнати резултати на директори;
- Участие в срещи с директори на училища, представители на общината и други заинтересовани страни по разработването на училищните стратегически документи и на механизъм за контрол на изпълнението им с обмен на добри практики;
- Мониторинг върху прилаганите от училищата превантивни мерки чрез осъществяване на тематична проверка „Адекватност на училищната програма за превенция на риска от отпадане на ученици“ ;
- Електронен регистър за ученици, застрашени от отпадане. Използване на съществуващите данни за анализ на рисковите групи и ефективността на прилаганите мерки;
- Провеждане на общински форум за отчитане на резултатите от изпълнението на Плана, за ефективността от осъщественото взаимодействие между заинтересованите страни, както и за повишаване на обществената информираност за проблема - отпадане от училище.

1.1.3. Включване в национални политики

- Реализиране на дейности в детските градини и училищата за намаляване на риска от преждевременно напускане чрез участие в Националните програми;
- Мониторинг върху организацията и провеждането в училищата и детските градини на дейностите по Националните програми и проекти на МОН по

ОПРЧР като мярка за осигуряване на достъп до качествено образование, включително за повишаване на обхвата и превенция на отпадащите ученици

- Повишаване на броя на учениците, обхванати в целодневна организация на учебния ден
- Подпомагане процеса на ефективно реализиране на целодневната организация на учебния процес за ученици от I до VII клас
- Пълноценно използване на възможностите за организиране на разнообразни извънкласни и извънучилищни дейности

1.2. Повишаване качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище

- Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждеременно напускане на училище
- Привличане на млади учители и студенти от педагогически специалности в помощ на класния ръководител
- По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез електронни уроци, интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост и др.
- Планиране и реализиране на обучение, което е ориентирано към потребностите на всеки ученик.
- Прилагане на формиращото оценяване и постоянно даване на обратна връзка за преодоляване на страха от оценяване и изпитване.
- Анализиране на резултатите от обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати и стандартите от учебната програма.
- Анализ на движението на учениците и причини за напускането им.

1.3. Осигуряване на достъп до образование и повишаване качеството на образованието за децата и учениците от уязвими етнически общности

- Разработване и реализиране на собствени програми за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства.
- По-голям обхват за допълнително обучение по български език чрез използване на подходящи форми за допълнително обучение (консултации, работа по програми и проекти)

1.4. Достъп до качествено образование за деца и ученици със специални образователни потребности

- Развитие капацитета на учителите от училищата и детските градини за работа с децата/учениците със СОП;
- Подобряване на възможностите за обучение на деца със СОП в риск от отпадане- работа с деца, застрашени от отпадане поради обучителни трудности; изграждане на успешен модел за включване в общообразователната

среда на ученици със специални образователни потребности и осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците със СОП

В. ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите

- Популяризиране на добри практики за включване на родителите и местната общност в мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на училище;
- Грижи за предотвратяване на ранните бракове и ранни раждания - провеждане на беседи с подрастващи и с техните родители за начина на предпазване от ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето, за риска от раждане на деца с вродени аномалии и наследствени болести;
- Включване на родителските организации за повишаване на активността и сътрудничеството с учителите и училищното ръководство;
- Информационни кампании сред родителите с привличане на образовани и реализирани в професията хора от общността;
- Разчупване на стереотипа на провеждане на родителските срещи чрез прилагане на интерактивни методи и др.

2.2. Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество

- Квалификация на училищните екипи за прилагане на индивидуалното и груповото наставничество при оказването на помощ на деца, ученици, родители за преодоляване на трудности в образователен, социален или личен план на идентифицираните деца/ученици в риск;
- Планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и към индивидуалното им консултиране;
- Инициативи за подпомагане на ученици в риск от техни съученици;
- Развитие на практиката ученик - наставник с привличане на ученици доброволци от горните класове за наставници

2.3. Кариерно ориентиране и консултиране

- Изграждане и прилагане на система за кариерно ориентиране и консултиране в различните възрастови групи за мотивиране за продължаване на образованието и придобиване на квалификация;
- Информационни кампании за популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация при риск от преждевременно напускане на училище.

2.4. Развиване на модели за придобиване на професионална квалификация

- Реализиране на партньорски програми между бизнес организациите и училищата за по-тясна връзка и практическа реализация на завършилите и придобили професия;
- Обучение на работно място за придобиване на квалификация по част от професия .

2.5. Подпомагане на ученици, застрашени от преждевременно напускане на училище по финансови причини

- Популяризиране на добри училищни практики за подпомагане на деца и ученици в риск;
- Организиране и провеждане на благотворителни кампании.

С. ПОЛИТИКИ ЗА КОМПЕНСИРАНЕ НА ЕФЕКТА ОТ ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

3.1. Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждевременно напусналите

- Създаване на условия за придобиване на квалификация по професии на лица, отпаднали или преждевременно напуснали образователната система;
- Увеличаване на възможностите за учене на работното място, с акцент върху разкриването на повече места за стажуване и мотивиране на местния бизнес за приемане на стажанти .

Д. КООДИНАЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА

1. Разработване на проект и приемане на декларация за партньорство между заинтересованите страни за прилагане на единна политика на територията на община Белослав.
2. Разработване и приемане на механизъм за осъществяване на контрол по изпълнението на Плана.
3. Осъществяване на контрол по изпълнението на Плана.

V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В изпълнение целите на програмата се очаква с приноса на всички ангажирани институции да бъдат постигнати следните резултати:

- приложен единен комплекс от политики, планове и мерки на общинско и училищно ниво, съответстващи на националните и основаващи се на системно наблюдение, анализ, оценка, редовна отчетност и прозрачност, от които да произтичат коригиращи действия, развиване на ресурси и насочване на въздействието съобразно установените потребности;
- осигурена подходяща образователна подкрепа за развитието на всяко дете и ученик, включително на ученици от уязвими етнически общности и на ученици със специални образователни потребности;
- повишен обхват в детските градини и училищата чрез насърчаване на записването и редовното посещаване.

Настоящата Програма за превенция на ранното напускане на образователната система е разработена в изпълнение на Закона за предучилищното и училищното образование и е приета на заседание на Общински съвет - Белослав с решение №..... по протокол № ..... от ..... . Същата, може да бъде актуализирана, променяна или допълвана при необходимост с решение на Общински съвет - Белослав.

